Parallelsessie Informatie en Ontmoeting, 17 februari 2022
Rekenkameronderzoek Positie en rol van de raad in het lokale veiligheidsbeleid
Samenvattend verslag

Aanwezigen

Voorzitter:	mevrouw A. Mager
Griffie:	de heer S. Vink
Fracties:	Stadsbelang-Democraten Gorinchem-CDA-PvdA-SGP/ChristenUnie - VVD-D66-SP-GroenLinks-Gorcum Actief
Portefeuillehouder:	---
Gasten:	Leden van de Rekenkamercommissie: de heer P. Buisman en de dames S. Kist en C. Jansen
Notulen:	notulistenbureau Leeuwenburgh-Vendrig

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom. Zij licht het programma voor deze sessie toe.

Rekenkameronderzoek Positie en rol van de raad in het lokale veiligheidsbeleid

De rekenkamercommissie van de gemeente Gorinchem heeft onderzoek gedaan naar de positie en rol van de gemeenteraad bij het veiligheidsbeleid, in het bijzonder bij de totstandkoming en uitvoering van het Integraal Veiligheidsplan (IVP). Doel van dit onderzoek is de raad te ondersteunen om zijn rol en positie ten aanzien van het veelomvattende en ingewikkelde onderwerp veiligheid te versterken. De rekenkamercommissie biedt de raad tijdens deze I&O het onderzoeksrapport aan en geeft hierover een korte presentatie.

De voorzitter geeft aan dat er geen portefeuillehouder aanwezig is omdat de rekenkamer van de raad is. Burgemeester Melissant luistert mee via de livestream.

De heer Buisman verzorgt een presentatie. De opzet was om een handreiking te maken en daarbij is gekeken hoe dingen in de praktijk zijn gegaan. Wat voorligt, is een terugblik hoe de raad zich in de afgelopen periode heeft opgesteld rondom de opstelling van het IVP en een aantal andere belangrijke veiligheidsdocumenten. De handreiking wordt op kort termijn verstrekt. Vanavond worden alvast wat zaken getoond zodat de raad een indruk krijgt wat hierin wordt opgenomen. Hij wijst op de versterking van de vertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol van de raad bij de totstandkoming van het IVP. Dit heeft geleid tot een aantal deelvragen. De rekenkamer heeft de stukken die bij de totstandkoming van het IVP, VTH-beleid en evenementenbeleid geproduceerd zijn hierbij betrokken. Samen met de gesprekken die hierover zijn gevoerd met de ambtenaren, de portefeuillehouder en een aantal raadsleden vormt dit de basis voor een aantal conclusies. Sturing door de raad op dit onderwerp is niet eenvoudig, vooral omdat de raad verschillende posities heeft. Sommige zaken staan ver van de raad. De raad moet inzicht krijgen en hiervoor moeten gegevens beschikbaar zijn (cijfers, data, gesprekken met professionals, bedrijven). In het afgelopen jaar is er veel bereikt. Het IVP, het VTH-beleid en het evenementenbeleid zijn vastgesteld, daarnaast zijn zaken in de uitvoering bereikt, maar tastbare doelen ontbreken en dit bemoeilijkt de controlerende rol. De raad moet hiertoe prioriteiten stellen. De p&c cyclus biedt ook te weinig handvatten. Beleid komt goed tot stand door tegenspel. De raad zou daarin nog wat steviger kunnen opereren.

Hij vervolgt met de aanbevelingen. De handreiking zal de raad straks helpen om het geheel en de samenhang van zaken te overzien. Hiervoor moet inzicht zijn in wat lokaal gaande is (zichtbaar en onzichtbaar). Aanbevolen wordt om het IVP het instrument te maken waarop de raad op de hoofdlijnen van het beleid kan sturen. Heldere doelen stellen, toetsbare resultaten formuleren, focus aanbrengen, prioriteiten stellen en daarin een transparante afweging maken. Waar verantwoordelijkheden en bevoegdheden bij andere organen liggen zijn er wel degelijk mogelijkheden om tegenspel te bieden om tot een gerichter en effectiever beleid te komen. Hij beveelt aan om hierbij gebruik te maken van de handreiking die spoedig volgt.
Hij blikt vooruit op de handreiking en wijst op de acht thema's. De vragen worden per thema uitgewerkt (waar gaat het over, wat is de impact op de samenleving, wie gaat erover, wat is de rol van de raad). In het document kan gemakkelijk doorgeklikt worden op de thema's. Hiernaast wordt ook wat meer algemene informatie gegeven over de rollen van de diverse partijen (politie, veiligheidsregio, rol van de burgemeester). Met voorbeelden uit de praktijk wordt geduid hoe dingen werken en er zijn links naar achtergrondinformatie opgenomen.

De voorzitter biedt gelegenheid om vragen te stellen naar aanleiding van de presentatie.

Mevrouw Dansen vindt het buitengewoon jammer dat de raad de handreiking nog niet heeft mogen ontvangen ter voorbereiding, wellicht was het beter geweest om de behandeling nog even uit te stellen. Zij vindt het voorts jammer dat alle opmerkingen en aanbevelingen die over het veiligheidsbeleid worden gedaan ook gebruikt zouden kunnen worden bij ander beleid. Het is altijd belangrijk voor de raad om te weten waar het over gaat, om goede doelen te stellen en prioriteiten aan te geven. Zij is benieuwd waarom dit beleid de speciale eer krijgt om op deze manier behandeld te worden omdat zij eigenlijk geen verschil ziet met de aanbevelingen die worden gedaan met betrekking tot ander beleid.

De heer Buisman begrijpt dat gevraagd wordt of dit algemene opmerkingen zijn die eigenlijk in elke situatie gedaan zouden kunnen worden. Bij het veiligheidsbeleid valt op dat met name als het gaat om de sturing over het geheel dat scherpe doelstellingen en prioriteiten ontbreken. Hij beaamt dat het jammer is dat de handreiking nog niet beschikbaar is, maar dit neemt niet weg dat met betrekking tot het evaluerende deel deze constateringen wel zijn gedaan met specifieke zaken die zich rondom het veiligheidsbeleid hebben ontwikkeld en de relaties tussen de verschillende onderdelen in de p&c cyclus waar nog een heleboel te winnen valt.

De voorzitter vult aan dat de handreiking aan de orde komt in een thema-avond die gepland staat voor april.

Mevrouw Dansen vervolgt dat zij het in grote lijnen eens is met de rekenkamer, maar de punten die worden aangehaald en de verbeterpunten die worden voorgelegd gelden eigenlijk voor heel veel zaken. Het is een grote frustratie voor veel raadsleden dat aan veel zaken niet toegekomen wordt.

Mevrouw Molengraaf wijst op de aanbeveling dat de raad moet zorgen voor adequaat inzicht in allerlei dingen die niet zo zeer uit de cijfers naar voren komen en informeert of de rekenkamer suggesties heeft hoe raadsleden dit boven tafel kunnen krijgen. Zij voelt zich vaak machteloos als zij een veiligheidsplan ziet omdat het over heel veel dingen gaat.

De heer Buisman antwoordt dat er allerlei mogelijkheden zijn om je op een bepaald onderwerp te oriënteren. De raad kan met de politie in gesprek gaan, hiervoor worden weleens themabijeenkomsten georganiseerd. Spreken met mensen die met ondermijning geconfronteerd zijn. Het college kan gevraagd worden om iets dergelijk te organiseren.

De heer Van der Meijden heeft een vraag over de bestuurlijke reactie van het college.

De voorzitter geeft aan dat er vanavond geen collegeleden aanwezig zijn waardoor zij niet weet of er wel een reactie kan volgen.

De heer Van der Meijden merkt op dat het college in de bestuurlijke reactie schrijft dat als het gaat over de eigenstandige bevoegdheden van de burgemeester op het veiligheidsterrein de checks en balances met name een weerslag moeten krijgen in juridische processen en de rechtspraak. Hij is van mening dat dit voor meerdere interpretaties vatbaar is en zou graag wat meer toelichting willen van het college hoe dit bedoeld is. Hij heeft een beetje geworsteld met het rapport van de rekenkamer. Het is de taak van de rekenkamer om de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het stadsbestuur gevoerde beleid te onderzoeken. Hij vraagt hoe het komt dat de rekenkamer de raad heeft onderzocht en niet het college. Hij vindt het lastig om een oordeel te vellen over de conclusies omdat deze weinig concreet zijn en op ieder beleidsterrein van toepassing zouden kunnen zijn. Hij vraagt afsluitend waarom er in het raadsvoorstel geen beslispunt is opgenomen dat betrekking heeft op het college. Er zijn alleen zaken opgenomen over de raad en dat maakt het raadsvoorstel in zijn optiek overbodig. Hij stelt voor om bijvoorbeeld op te nemen dat het college wordt opgedragen om hier rekening mee te houden bij de ontwikkeling van het integraal veiligheidsbeleid of iets in die trant.

De voorzitter veronderstelt dat de burgemeester de vragen heeft gehoord en hier op een ander moment op zal terugkomen. De rekenkamercommissie is van de raad waardoor deze vragen eigenlijk voor een deel aan de raad gesteld worden. Zij vraagt of de heer Buisman toch kan reageren op deze inbreng.

De heer Buisman bevestigt dat de rekenkamer een orgaan is om de raad te ondersteunen, met name om ervoor te zorgen dat de raad zijn effectiviteit kan vergroten. De rekenkamer kan kijken hoe het beleid zich heeft ontwikkeld en hoe dit op doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid beoordeeld kan worden. Er zijn ook situaties waarin wordt geadviseerd, zoals onlangs bij de Omgevingsvisie. De raad moet bij veiligheid meer instrumenten krijgen om de rol hierin te versterken. De onderzoeksvraag richt zich op de rol van de raad. Niet hoe het college daarin geopereerd heeft en of het gevoerde beleid daadwerkelijk effectief of doelmatig is geweest. Dergelijke onderzoeken zijn ook mogelijk, maar dat was niet het doel van dit onderzoek.

De heer Van der Meijden is het eens dat de rekenkamer een instrument is van de raad, maar er is altijd nog een zelfstandige bevoegdheid om te beslissen welke onderzoeken er uitgevoerd worden. Dit was geen onderzoek op verzoek van de raad en daarom informeerde hij naar de achtergrond en de drijfveren van dit onderzoek. Hij verzoekt een B&A sessie met de raad en het college over dit onderwerp te beleggen zodat hij bestuurlijke vragen kan stellen.

De voorzitter bevestigt dat de rekenkamer zelf over een onderzoek kan beslissen, maar dit gebeurt altijd in overleg met de raad en griffie. Hoe over dit onderwerp wordt doorgegaan en in welke sessies wordt aan het einde van de bespreking voorgelegd.

De heer Den Hartog merkt op dat het ook om onzichtbare aspecten gaat om een goed totaaloverzicht te kunnen krijgen. De heer Buisman gaf aan om in gesprek te gaan.
Hij informeert hoe de raad kan achterhalen of er sprake is van ondermijning. Hij leest in de aanbevelingen dat de raad goede en adequate informatie dient te krijgen. Hij leest eveneens dat de raad meerdere keren om cijfers heeft gevraagd. Deze blijven uit of de cijfers die worden gebruikt zijn oud. Hij vraagt hoe de raad ervoor kan zorgen dat er toch goede informatie volgt. Hij mist de volgende stap in het geval de raad het raadsvoorstel en de aanbevelingen overneemt om ervoor te zorgen dat het college daadwerkelijk tot actie over gaat. Afsluitend informeert hij wat er gebeurt als de raad niet alle aanbevelingen kan overnemen.

De heer Buisman antwoordt dat de rekenkamer er niet is om aan te geven wat prioriteit moet krijgen. Het is noodzakelijk om prioriteiten te stellen om effectief beleid te kunnen voeren. De rekenkamer gaat niet over de politieke inhoud en de afweging die hierbij gemaakt wordt. De aanbevelingen moeten vooral als bemoediging gezien worden om te kijken hoe de raad in de nabije toekomst bij de ontwikkeling van het veiligheidsbeleid zijn positie kan versterken en effectiever kan optreden. Als de aanbevelingen worden overgenomen, legt de raad zichzelf een soort verplichting op om adequaat te opereren. De raad heeft alle mogelijkheden om het college om cijfers en eventueel ontbrekende informatie te vragen. De nummering van de aanbevelingen is geen prioritering.

De heer Chaaby merkt op dat veiligheid een interessant onderwerp is. Hoe meet je dat en welke concrete doelen worden gesteld. Het meten van het gevoel van veiligheid is lastig. Hij vraagt of de themabijeenkomsten alleen bedoeld zijn voor de raad of dat ook de burgers daarbij betrokken worden. Hij vraagt voorts welk instrument de raad heeft als het gaat om het versterken van de veiligheidsbewustwording.

De heer Buisman antwoordt dat een themabijeenkomst iets is wat de raad zelf organiseert en daarbij bepaalt hoe dit wordt ingericht. Voorgesteld is om een themabijeenkomst over de handreiking te houden samen met andere partijen en ook burgers die bij het veiligheidsdomein betrokken zijn. De raad kan voor de veiligheidsbewustwording aangeven hoe dit vergroot zou kunnen worden (voorlichting, wijkgericht werken).

De heer Van Mourik vindt veiligheid ook een beetje een containerbegrip (ondermijning, fysieke veiligheid, sociale veiligheid) maar mist de bedreiging van de gezondheid. Hij wil het woord niet noemen, maar in de afgelopen twee jaren is hier voldoende over gezegd. Hij heeft niet het gevoel dat raadsleden aan zet zijn in het veiligheidsberaad en vraagt of het onderdeel van de gezondheid nog erbij betrokken wordt.

De heer Buisman antwoordt dat het veiligheidsbeleid veel omvattend is. Het gaat van een overstroming tot een ongeluk op een kruispunt, maar ook over zaken als vandalisme, ondermijning, extremisme. Al deze aspecten komen aan de orde en hebben soms met elkaar te maken. Bij veilige wijken gaat het over fysieke veiligheid op wijkniveau. Vijf jaar geleden ging het bij evenementenbeleid over crowdcontrol en een ambulance in de buurt, maar de gezondheidseffecten waren niet aan de orde. Dit is nu ineens een hoofdonderwerp geworden. Het bewust zijn van het feit dat dit kan gebeuren is al een belangrijke stap.

De voorzitter geeft aan dat in het geval dit stuk wordt doorverwezen naar de raadsvergadering dit inhoudt dat voorliggen de aanbiedingsbrief, het onderzoek en het memo van het college met de bestuurlijke reactie. De heer Buisman gaf in zijn presentatie aan dat er nog een handreiking volgt. Hierover volgt nog een themasessie. Daarna zou een B&A sessie georganiseerd kunnen worden en komt het stuk naar de raad in de nieuwe samenstelling.

De heer Van der Meijden informeert of er eerst een themasessie volgt met de rekenkamer over de handreiking en daarna een B&A sessie.

De voorzitter verduidelijkt volgende week in de raad als bespreekstuk, of als bespreekstuk zonder de handreiking, of een B&A sessie over alle genoemde stukken inclusief de handreiking.

Mevrouw Dansen geeft in de chat aan dat dit nog niet in de raad behandeld moet worden omdat nog niet alle stukken er zijn.

De voorzitter vervolgt dat het raadsvoorstel niet anders zal zijn met de handreiking.

De heer Buisman vult aan dat het stuk dat nu voorligt een evaluatie is hoe de zaken gegaan zijn. De handreiking is een beleidslijndocument waardoor de constateringen die zijn gedaan niet zullen veranderen.

De voorzitter ziet dat er enige opmerkingen worden gemaakt in de chat en geeft aan dat in de agendacommissie bepaald wordt hoe het verder gaat als de stukken compleet zijn. In de agendacommissie wordt voorts bepaald of er een B&A komt en hoe de themasessie rondom de handreiking worden ingepast. Zij constateert dat op instemming van de aanwezigen kan rekenen.

De heer Van der Meijden vraagt of er voor de B&A bekeken kan worden of er met elkaar wordt gesproken, met de rekenkamer, met het college of met alle drie de partijen. Hij zou graag de vraag die hij eerder stelde in de B&A sessie behandeld laten worden zodat het stuk als hamerstuk door kan naar de raad. De voorzitter veronderstelt dat één en ander zo zal gaan. Of het vervolgens een hamerstuk wordt, wordt bepaald na afloop van de B&A sessie.

Mevrouw Dansen merkt op dat haar opmerking in de chat ook een hartenkreet was. Zij is van mening dat net iets te vaak stukken niet volgen of te laat komen. Het is voor haar een principiële keuze om nog geen dingen op de agenda te plaatsen als nog niet alle stukken binnen, gezien of besproken zijn.

De voorzitter begrijpt deze hartenkreet, maar de rekenkamer heeft uitgelegd dat de aanbiedingsbrief en het raadsvoorstel goed zonder de handreiking zouden kunnen, anders was deze vergadering niet belegd.

Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering.